

utover ei bratt li ved Vålåsgarden og glir så smilande ut i Resvatnet ved Storrвика. Det er Ljøsåa, den ljose åa.

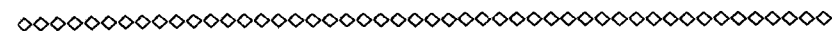
Det har vore folk her før mange gonger. Trespildror med namn er stikke inn millom steinane. Og her har vore brent og. Kol og halvbrente ruppar ligg att. «Håkon sette varde på fjellets topp» har vi lese. Vi ser noen herifrå. Men det er nede i dalen det. Ingen norsk konge har sett varde her, men herskarfolket hadde signalmerke her i krigsåra.

Rart er det å sjå naturen frå eit slikt fjell. Eit luftfoto eller relieffkart. Heilt opp mot toppen ligg lause steinar av ulike bergarter. Mange så stor at mannamakt ikkje kan rokke dei. Kvafor ei makt har ført dei hit? Og det faste fjell har merke etter skuring og slit. Vi går ned av fjellet i undring og age for dei makter som her har virka.

Lett kavalleri.

Kai Paus

TO GAMLE KIRKER I NAMDAL

Av Jon Tverdal

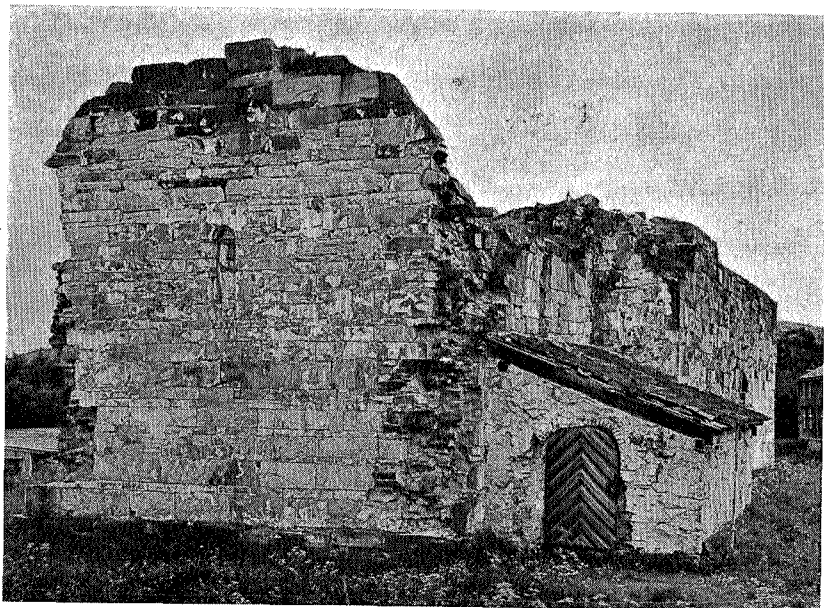
NÆRØY KIRKE

Fra Rørvik er det ikke langt til Nærøya, bare en liten tur med motorbåt og man går i land på den gamle markedsplassen Nærøyberget, som bare er en smal bergremse ved et sund som ikke er bredere enn en skikkelig gate. Her lå det før en idyllisk liten grå stue med noen trær og bærbusker. Den er borte nå.

Tannlege Herlofson som eide øya i mange år, har fått istand kaien, og fra den fører en hel chausse innover øya, som byr på både sletter, bakker og ikke minst berg. Det går som en rygg etter hele øya og den er av ganske anelig høyde. Herlofsons interesse for øya var kolossal, og han gjorde alt for å få istand et mønsterbruk med mye nydyrking og store plantede skogfelter som trives godt.

Etter en kort marsj på den fine veien mellom frodige enger kommer vi til en liten bakkeknakk, og når vi når toppen, har vi den reneste landskapsidyll foran oss. Den gamle, ærverdige kirkeruinen dukker med ett opp i forgrunnen, akkompagnert av gårdens lange, gamle hovedbygning med uthusene. Bakgrunnen er øyas løvskog og utenom den blå fjorder og blånende fjell.

Vi skal se litt på den gamle kirkeruinen, et av Trøndelags eldste kirkelige monumenter, som har stått uten tak siden brannen i 1847.

Nærøy gamle kirke. Østveggen med Sverdrupenes gravkapell.

Schrøder

Det var en tid da ordet ruin hadde en svært romantisk klang, så romantisk at man f. eks. på Frosta rev taket av gamle Loktu kirke for at den skulle bli en ruin. På Nærøya sørget altså ilden for å skaffe ruinen, og vind og vær har siden fortsatt ødeleggelsen. Det er smuldret meget vekk siden jeg første gang besøkte den i 1912.

Vi kan se at koret er fra omkring år 1100, skipet litt yngre, og det skulle gi oss litt å tenke på at man for 800 år siden drev og reiste en slik bygning ute på Nærøya. Jeg skal nevne noen detaljer som faller i øynene. I søndre korvegg er det en portal hvis overdekning ser ut til opprinnelig å være hugget av 2 blokker. Det er mulig at det er gjort av hensyn til buehvelvets flatemønster, men kan også bety at byggmesteren og hans folk ikke har hatt så stor øvelse i å slå buer. Vinduene i korets øst-, syd- og nordvegg har imidlertid indre buer, men de små åpningene i den ytre veggflate er utført i en stein. En av kapitlene i kor-

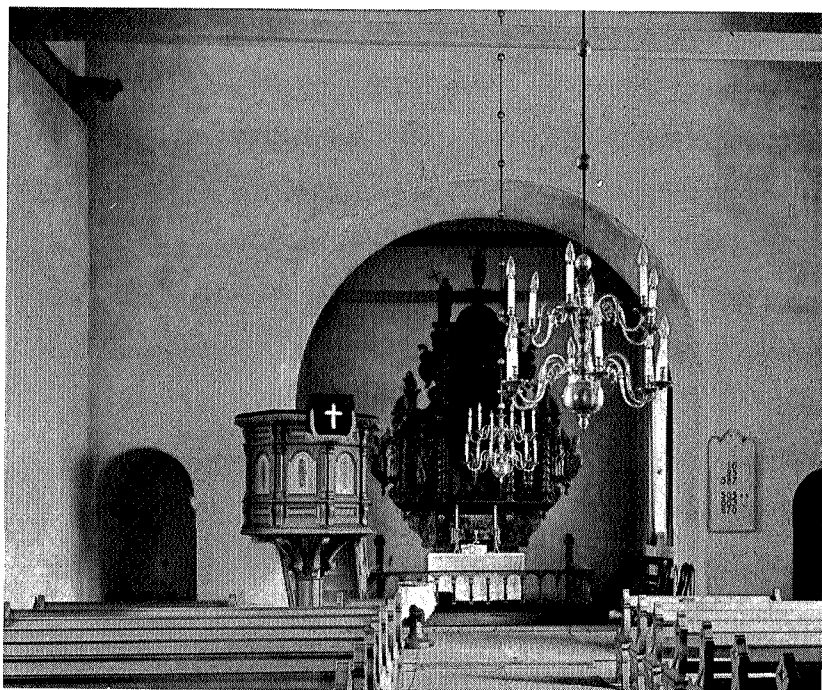

Koret i Nærøy gamle kirke. Lektor Brodahl tilh.

Schrøder

portalen har på 2 sider 2 hoder i relieff. Ved første øyekast ser de ut som menneskeansikter, men ser man nærmere på dem, viser ørene at det nok skal være løvehoder. Det er altså løven, den urgamle portalvokteren, som holder vakt også her. I skipets sørvegg, på hver side av korbuen, er det en alternisje. Disse er i slekt med korportalen, men kan være utført noe senere. Her er 4 kapiteler som har vært rikt utformet, men nå er sterkt ødelagt. De 3 har et bladverk som er så eiendommelig at jeg aldri har sett noe liknende. Jeg har spekulert på om det er et amatørarbeide, kanskje utført av en av de første geistlige som slo seg ned på Nærøya.

Rundt hele kirken går en profilert sokkel. Men på skipets østre del har den også en hugget fris, hvis motiv er korte søylestubber som står tett i tett. At dette bare finnes på østsiden, kan bety at denne er planlagt og utført før vestdelen, det er så. Men dette søylemotivet er av den aller største interesse. Det må være

Interiør fra Ranem kirke.

Schrøder

utgått fra Northumberland hvor det fins 3 kirker som har slike rekker av søyleskafter som står tett i tett. Professor Baldwin Brown, Edinburgh, sier i sin bok «The arts in early England» at slike sølestubber ikke fins andre steder i England, og han har ikke funnet dem på kontinentet. Det får oss til å tenke på at Erik Blodøks hadde et rike i Northumberland, og at det vel har vært ganske livlig forbindelse mellom dette og Norge.

Korets østvegg består av fint hugne, store kleberkvadre med meget smale fuger. Karakteren av forbandtet minner meget om det tidlig engelske «long and short work». Kirkens tårn som var adskillig yngre enn de andre delene, var høyt med høy hjelm.

Siden 1928 har man forsøkt å stoppe ødeleggelsen ved vær og vind, men det eneste effektive i klimaet på Nærøya er å få

lagt tak over ruinen. Men før dette kan skje, må søndre vegg føres opp igjen. Vi har gjort de første skrittene til dette, men før vi kan få arbeidet fullført trenges penger, og det ikke så lite.

Øya eies nå av generalkonsul Gylseth. Han har sin faste bopel i Calcutta, men kommer til Nærøya i ferier. Han har alt gitt oss mangen en håndsrekning, så han er like interessert i ruinen som Herlofson var i sin tid. Dessuten arbeider en lokal komite med Magnus Vareide som formann for å skaffe midler og ellers greie opp forskjellig for restaureringsarbeidet. Men dessverre er det ennå meget som mangler før vi kan få satt hele arbeidet i gang. Som man kanskje vet, er det Fortidsminnesmerkeforeningen som eier selve ruinen.

RANEM KIRKE

Oppe i Namdalen, ca. 25 km fra Namsos, ligger Ranem kirke. Den har et vesttårn fra 1880-årene og ser slett ikke så merkelig ut på avstand. En skulle slett ikke tro at den i alder ikke er så langt fra Nærøy gamle kirke. De ærverdige murene har nemlig fått et overtrekk med tykk, solid murpuss, antakelig også i 1880-årene. Pussen har pakket de gamle steinene helt inn, så de har fått et velkonservert eller rettere «mumifisert» utseende. Men det skjuler seg nok mange interessante ting bak murpanseret, som nå forhåpentlig snart blir banket av.

At kirkens alder kommer nær opp mot Nærøy gamle kirkes, ser vi av anlegget og av de 5 marmordetaljer som fra forskjellige steder titter ut gjennom murpanseret. Korportalen er meget fin, fra ca. år 1100 og utført i kalksten (marmor). Av de andre marmordetaljer må jeg først og fremst nevne en eiendommelig skulptur, som er plasert ganske lavt i en nisje utvendig i korets østvegg. Det er nå inne i det senere tilbygde sakristiet. Det er en sittende figur med en bok hvilende på fanget. Av ansiktet er bare litt av skjegget tilbake. Kjortelen har folder i svakt relieff. Tanken bringes uvilkårlig hen på et dørtympanon (dørfelt) med Kristus majestatis, som i sin tid kan ha tilhørt kirken.

*Kristus majestatis.
Ranem kirke.*

Schrøder

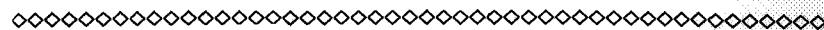
Tre andre skulpturer er nærmest dekorative hoder, og den femte er en overdekning for et lite, rundbuet vindu, smykket med et relieff, som minner sterkt om en vindusoverdekning som nå står i Domkirkens steinsamling. Alle disse skulpturene er fra ca. år 1100.

Ellers har kirken en alternisje på hver side av korbuen, og de synes å være velbevart under pussen. Den nordre nisjen ser endog ut til å ha en del av alteret i behold.

Altertavlen er fra 1670-årene og er meget rik, vakker og velbevart. Det øvrige inventar er av nyere dato, 1880—1890-årene, og er sterkt preget av

denne tiden. Vi vet at det i sin tid har vært fremkalt en del kalkmalerier i kirken, men de er bare blitt pusset inn igjen. Det er å håpe at de framleis er der og lar seg fremkalle på nytt, og om det er mer av gammel utsmykning som kan komme for dagens lys.

Kan man få banket av pussen og kanskje en del av den gamle arkitektur igjen kommer fram, er det ikke tvil om at man her vil få et sjeldent verdig og fint kirkelig monument bragt til live igjen.

ET STREIFTOG GJENNOM INNHERREDS HØGFJELLELDORADO

Av Erik Skjerven.

Det lysner av dag. Morgenvinden feier isende framover vidda. Snørøyken driver som et florlett slør ut over kanten av snøkammene. Solstrålene titter såvidt fram og får snøkrystallene til å stråle i alle regnbuens farger under den dypblå morgenhimmelen. Skyggene under kammen blir mindre og mindre. Her nede i krattskogen sitter harepus og stryker seg tankefullt nedover framlabbene, blunker litt mot sola, krøker seg godt sammen og sitter — ja han gjør simpelthen ikke noe annet — enn å sitte og glo tomt ut i lufta.

Da, med ett braser det i snøen. Skrekkslagen, om dog en smule nysgjerrig, piler harepus inn i krattskogen. Hva var dette?

To menneskeskapninger ligger langflate oppover bakken. Under høylydte stønn siger de oppover meter for meter, svetten siler nedover og sekkene på ryggen synes hvert øyeblikk å skulle vippe dem ned i dalen igjen. Men opp kommer de da.

La oss med harepus sin nyfikenhet følge disse menneskene på deres vandring inn til der hvor den store ensomhet hersker.

På toppen åpner fjellheimen seg vidt innover til alle kanter. Ogndalen nedover mot Steinkjer synes nå så latterlig liten. Vårt siste overnattingsted, den koselige Mok gård, er forlengst forsvunnet nede i bakkehellet. Her er større perspektiver. De tindrende hvite fjellmassene bygger seg på hverandre — høyere og høyere. Rett fram ligger Skjækerfjellene, tunge og ruvende. Løismund-